

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”
към Медицински колеж при МУ „Проф. П. Стоянов” - Варна,
област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт,
професионално направление 7.4. Обществено здраве,
научна специалност Управление на общественото здраве
обявен в Държавен вестник, бр. 23/27.03.2015 г.

Рецензент:

Доц. д-р Невяна Фесчиева, дм

Със заповед № Р-109-184 от 27.05.2015 г. на Ректора на МУ – Варна съм определена за член на Научно жури, а със заповед № Р-109-203/17.06.2015г. - да представя рецензия относно конкурса за академична длъжност „доцент” към Медицински колеж, при МУ-Варна, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4.Обществено здраве, научна специалност Управление на общественото здравеопазване. В обявения конкурс единствен кандидат е Михаела Атанасова Варнева, дм.

1. Кратки данни за кариерно развитие и квалификации. Михаела Варнева е родена на 16.11.1963г.в гр.Варна. През 1983 г. завършва Институт за подготовка на здравни кадри - Варна, специалност зъботехника. От 1983 до 1986 г. работи в Зъботехническа лаборатория при Окръжна стоматологична поликлиника - Варна. От 1986 г. до 01.05.2006 г.работи в ПМИ-Варна като преподавател по практика, а след това - в Медицински колеж - Варна, УНС „зъботехника”. Междувременно, М.Варнева повишава квалификацията и разширява компетенциите си по пътя на различни видове обучения. През 1987-1990 г. завършва Институт за учители по практика-Сливен като придобива полувисше образование и преподавателска правоспособност; през 1994 г. завършва квалификационен курс в ПМИ -Варна –за признаване на полувисше образование

по специалност „зъботехник“; 1998-2000 г. в ПМИ-Пловдив завършва бакалавърска степен „Управление здравни грижи“ и професионална квалификация „Ръководител по здравни грижи и преподавател в колеж“; от 1994 до 1996 г. завършва 6 (шест) курса по професионално усъвършенстване в областта на зъботехниката: моделно лепене, керамика и др. През 2009-2010 г.в НСА завършва магистратура по спортна психология. През 2012-2013г. като докторант участва в обучения организирани от Докторантското училище при МУ - Варна. През 2013г. защитава дисертационен труд на тема **„Ретроспекция, анализ и социално-психологични проблеми при подготовката и реализацията на „професионален бакалавър“ по специалност „зъботехника“** и получава образователната и научна степен „доктор“. Владее много добре руски език и добре-писмено и говоримо - немски език

Обобщение: М.Варнева е доказала стремежа си към професионално усъвършенстване чрез непрекъснато повишаване на степените на образование, завършили с придобиване на ОНС „доктор“. Има професионален потенциал за бъдещо развитие.

2. Общо описание на представените материали. Кандидатката е представила материалите за участие в конкурса съгласно изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна. Пълният списък на научната ѝ активност съдържа 46 позиции, в т.ч. дисертационния труд, една монография **„Зъботехниката“ (някога и сега)**, едно учебно помагало, един регистриран полезен модел (Патентно ведомство на Р България вх.№2923/22.12.2014 г.), 38 пълнотекстови научни публикации и 4 научно-популярни статии. Пълнотекстовите научни публикации се разпределят: 4 публикации свързани с дисертационния труд, 23 - публикувани в периодични научни списания, 11- в сборници от научни конференции, от които 5- в чужбина. Научните списания, в които публикува Варнева отговарят на профила на нейната научно-изследователска дейност: „Здравни грижи“, „Сестринско дело“, „Здравна икономика и мениджмънт“, „Варненски медицински форум“ и др. Хронологичното проследяване на публикационната ѝ активност сочи 2011 г. като

начало с публикации в областта на спортната психология и обучение по зъботехника; през следващите три години - 2012, 2013, 2014 г. рязко се засилва, фокусира се върху различни аспекти на зъботехниката, но запазва равномерен ход - средно по 9-10 публикации годишно. По място на кандидатката в авторските колективи на публикациите в научни списания се установява, че тя е самостоятелен в 82% и първи автор в 10,25%, което е доказателство за възможностите ѝ за самостоятелна изследователска работа. М.Варнева проявява значителна активност за представяне на своите разработки пред различни професионални и научни форуми-отбелязани са 18 участия, което е добър знак за стремежа ѝ да чуе колегиално мнение и да популяризира резултати. По-голяма част от представянията по-късно са реализирани като публикации. Открити са 11 цитирания в български източници, които на фона на засилената едва в последните години публикационна активност са добро постижение и може да се очаква увеличаването им в бъдеще.

Наличието на монография, на достатъчен брой пълнотекстови публикации, от които 5 в чужбина показва, че Михаела Варнева, дм *покрива наукометричните критерии на МУ-Варна за заемане на академична длъжност „доцент”*.

3. Качествена характеристика на научно-изследователската работа.

Основната част от научните публикации на М.Варнева са свързани с нейната професионална принадлежност. Проблемите на обучението по зъботехника, променящият се с времето статут на специалистите по образователна степен и място в здравната система и обществото, факторите, влияещи върху развитието и функционирането на професията -това са все важни въпроси на съвременното здравеопазване, които са привлекли вниманието на М.Варнева. Повечето от нейните изследванията по тази тематика се явяват първи в една ниша, която тепърва ще бъде запълвана. Така, че трябва да признаем актуалността на тематиката на нейните разработки, като своевременно откликване на реално възникващи проблеми.

Прегледът на трудовете на кандидатката позволява те да бъдат систематизирани в пет направления. Първото направление **История на зъботехниката като професия и като обучение** е много добре разработено в

дисертационния труд, монографията и редица публикации (№ 1, 3, 17). Съдържа приноси с теоретико-познавателен характер:

Направено е *историческо проучване на зъботехниката в света и България* - от занаятчийство до профил в Медицинските училища в контекста на историята на денталната медицина. Проучено е развитието на учебните планове и учебните програми за обучението на зъботехници в България, както и адекватността им спрямо квалификационната характеристика на тези специалисти.

Специално е проучена *историята на зъботехническата професия във Варна*. С добросъвестно издирените и представени материали, авторката заслужава да бъде обявена за летописец на зъботехниката в град Варна. Възкресените от нея имена на дейци с принос за развитието на професията няма да бъдат забравени. Свидетелства от живи участници или наследниците им, от устни разкази, лични архиви и снимков материал са помогнали да се пресъздаде функционирането на професията в един продължителен, 85-годишен период .

Второто направление **Съвременно обучение по специалност зъботехника** включва публикации посветени на съдържанието и организацията на обучението по зъботехника и са изведени както теоретико-познавателни, така и приложни приноси. Разработени са в монографията и редица публикации (№ 2, 5, 6, 7, 9, 11, 14, 15, 20, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 41).

✓ Направена е периодизация на обучението в България с възможност за оценка на отделните периоди.

✓ Извършен е анализ на ситуацията в съвременното обучение по зъботехника и идентифицирани слаби, силни страни, проблеми и възможности за развитие с оглед променящата се здравната система.

✓ Разкрита е необходимост от надграждане на специализации над базовото обучение с оглед усвояване на нови, актуални за зъботехническата и дентална практика, технологии. Предложена е разработена от кандидатката програма за едногодишна специализация на тема „Безметални технологии за възстановяване на дефекти на твърди зъбни тъкани и зъбните редици”.

✓ Проучена е удовлетвореността от обучението на випускниците на специалността от Медицински колеж - Варна, доказана ползата от обратната връзка за подобряване на качеството на обучение и направени подходящи предложения за промени.

✓ Установена е необходимостта от промени в приетите през 2008 г. ЕДИ, както и посоката за корекциите им.

✓ Изследвана е нагласата за емиграция при студенти от МУ-Варна-дентални медици и зъботехници, като при последните това е първо по рода си проучване.

✓ В резултат на анализ на ситуацията са направени предложения за приложение на нови методи на преподаване и изпитване. Направен е успешен експеримент за засилване на самостоятелната работа в учебната дисциплина Ортодонтия и първите резултати са с положително въздействие върху възприемане на дисциплината от студентите и по-доброто им представяне.

Третото направление **Професионална дейност на зъботехниците** обхваща постижения от дисертационния труд, предложението за полезен модел и значителен брой публикации (№11, 12, 13, 16, 18, 19, 21, 22, 27, 40). В една част от публикациите се разискват проблеми от функциониране на професията, а в друга-конкретни казуси,които могат да имат отношение към професионалното усъвършенстване на специалистите. Приносите са както с познавателно, така и с приложно значение:

✓ Проведено е за първи път проучване сред випускници на специалност „зъботехника” на МК в София, Пловдив и Варна относно удовлетвореността от професионалната им реализация и мнението им за престижа на професията. Резултатите относно промени в статута на Съюза на зъботехниците в България са предоставени на същия съюз за ползване при изработване на проектозакона за зъботехниката.

✓ Формулирани са, въз основа на проучванията, базовите компетенции на професията.

✓ Оценени са професионалните качества на випускниците на МК-Варна, работещи във Варна от практикуващите в града дентални лекари и резултатите предоставени за целите на професионалното обучение

✓ Обогатява се практиката чрез документиране, обсъждане и представяне в професионална среда на редица интересни/рядко срещани казуси; те успешно могат да имат принос за непрекъснатото обучение на професионалистите по зъботехника.

✓ Новаторски и приносен характер има подаденият като полезен модел (№4) ретенционен апарат, с който се съкращава времето за изработване, получава се по-ниска себестойност, води до по-добър стабилитет и поради това има възможност за по-дълго използване.

Четвъртото направление **Комуникации в денталния екип** (№ 8, 10, 13, 34) акцентира върху значението на хармонизираните взаимоотношения в денталния екип (зъболекар, зъботехник, дентален асистент и медицинска сестра) за качествената грижа за пациента. Проучени и оценени са комуникативните умения на студенти по дентална медицина и по зъботехника в МУ-Варна – бъдещи членове на екипа и направени изводи, полезни за обучението.

Петото направление „**Спортна психология**”, включва най-ранните публикации на кандидатката след магистратура по спортна психология (№35, 36, 37, 38, 39). Изследвани са:

- а) детерминантите на предсъстезателна тревожност (при спортисти с активна състезателна дейност) с принос към адекватно управление на поведението им;
- б) въздействието на физически упражнения и спорт при деца със специални образователни потребности.

Кандидатката за доцент активно участва в научния живот на МК-Варна като член на Организационен комитет за провеждане на четири научни конференции, като модератор на научни форуми и др.

Обобщение: *Михаела Варнева, дм има научна дейност с теоретико-познавателни и приложно-практически приноси- качествена характеристика, която допълва нейното съответствие на наукометричните критерии за доцент.*

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност. М.Варнева е утвърден преподавател, с продължителен 28-годишен опит, със собствени изследвания върху образованието по зъботехника, с инициативи за неговото подобряване, доказала своето отговорно и същевременно творческо отношение към него. Тя преподава три учебни дисциплини: ортодонтия, челюсно-лицева протетика и нови технологии в ортодонтията. Има достатъчна учебна натовареност: справка от Медицински университет доказва средна годишна натовареност за последните три учебни години между 670 и 811 часа. Води кандидат-студентски курсове по моделиране. Автор е на учебно помагало за кандидат-студенти в две части: теоретична и практическа, която съдържа подходи и съвети за моделиране на зъби от глина и атлас за рисуване на зъби. С тях се развиват необходимите за професията двигателни рефлексии и сръчност. М.Варнева има голям опит в акредитационни процедури на специалността „зъботехника“.

5. Лични впечатления. Познавам Михаела Варнева от периода на подготовка и защита на дисертационния ѝ труд. Бях впечатлена от нейната последователност и резултатна упоритост в издирване на хора, данни, материали, за да реконструира историята на зъботехниката в България и най-вече във Варна. Заслужава отбелязване нейната грижа и системна работа за подобряване и осъвременяване на обучението по зъботехника.

Заклучение.

Михаела Варнева, дм се представя в конкурса с напълно достатъчни наукометрични показатели. Автор е на научна продукция с доказани теоретико-познавателни и практико-приложни приноси. Тя е утвърден съвременен преподавател с доказан стремеж към усъвършенстване. Напълно отговаря на критериите на Закона и на Правилника на МУ-Варна за развитие на академичния състав за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Това ми дава основание да гласувам положително и убедено да предложа на уважаемото научно жури да гласува **Михаела Атанасова Варнева, дм** да заеме академичната длъжност „**доцент**”.

19.08.2015 г.

Рецензент:

Доц. Невяна Фесчиева, дм